

Bestämmelser om val- och röstningslokaler samt särskild röstmottagning vid valet 2022

Bakgrund

Grundläggande bestämmelser om val- och röstningslokaler finns i vallagen. Varje kommun ska se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som vallokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. Valnämnden svarar också för att väljare som inte kan ta sig till en val- eller röstningslokal eller inte kan rösta genom bud ges möjlighet att lägga sin röst på annat sätt, till exempel via ambulerande röstmottagare.

Valnämnden i Gävle kommun har vidare i uppdrag via nämndens reglemente att verka för ett ökat valdeltagande. Det är i huvudsak partiernas ansvar att få väljarna att gå till valurnorna, men valnämnden kan verka för ett ökat valdeltagande inom ramen för sitt uppdrag genom att se till att kommunen erbjuder enkla och tillgängliga sätt att lägga sin röst samt att väljarna ges bra information om var de kan rösta. Valnämnden kan också informera om hur väljarna ska gå till väga för att lägga sin röst genom andra informationsinsatser.

Informationsinsatserna får inte utformas på ett sätt som gör att valnämndens förtroende som valmyndighet kan ifrågasättas. Valnämndens informationsinsatser regleras i en särskild kommunikationsplan och omfattas inte av detta beslut.

Vallokaler

Bestämmelser om vallokaler återfinns i vallagen 4 kap § 20, bestämmelser om öppettider i vallokaler återfinns i vallagen 4 kap § 21.

”Varje kommun ska se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som vallokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta.

För varje valdistrikt ska det finnas en vallokal.

En vallokal ska vara tydligt avgränsad och även i övrigt lämpad för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen. Den ska inte ha anknytning till en viss politisk sammanslutning och den bör inte ha sådan anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstningen. Lag (2014:301).”

Gävle kommun är vid valet 2022 indelat i 52 valdistrikt i en valkrets vilket också innebär 52 vallokaler. Vissa vallokaler är placerade i samma byggnad vilket innebär att röstmottagningen sker på två platser i samma lokal. Inför varje val görs en inventering av alla lokaler vilket också innebär en förnyad bedömning av om val- eller röstningslokalen, utgångspunkten är att i största utsträckning nyttja de vallokaler som användes vid valet 2018 och 2019.

Vallokalerna ska uppfylla vallagens tillgänglighetskrav (se tillgängliga vallokaler nedan). Lokaler med religiös anknytning används i de fall andra lämpliga lokaler inte finns att tillgå inom rimliga avstånd.

På valdagen är vallokalerna öppna mellan kl. 08.00 och 20.00.

Röstningslokaler vid förtidsröstningen

Förtidsröstning genomförs från den 24 augusti fram till och med valdagen den 11 september.

Bestämmelser om vallokaler återfinns i vallagen 4 kap §§ 22-25.

”I val som gäller hela landet ska varje kommun se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta.

En röstningslokal ska vara tydligt avgränsad och även i övrigt lämpad för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen. Den ska inte ha anknytning till en viss politisk sammanslutning och den bör inte ha sådan anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstningen. Lag (2014:301)”

Minst en röstningslokal ska vara öppen varje dag under hela förtidsröstningsperioden och minst en röstningslokal ska vara öppen under vallokalernas ordinarie öppettider på valdagen, dvs. söndagen den 11 september mellan kl. 08.00 och 20.00. Röstningslokaler som kommunen erbjuder vid valet 2022 redovisas i bilaga ”Röstningslokaler vid förtidsröstning valet 2022”.

Stadshuset och Stadsbiblioteket har vid tidigare val varit de lokaler där flest väljare valt att rösta. Det är rimligt att förvänta sig att mellan 40 och 50 procent av väljarna väljer att förtidsrösta vid året val vilket innebär att bemanning och utformning av lokalerna bör anpassas till en högre förtidsröstning än tidigare år.

Gävle kommun erbjöd vid valet 2018 röstmottagning i Stadshuset, kommunens närbibliotek, Stadsbiblioteket, entrén på Gävle sjukhus och Silvanum. De största lokalerna var då Stadshuset och Stadsbiblioteket. Vid årets val föreslås att röstmottagning sker i Stadshuset under hela förtidsröstningsperioden. Stadshuset föreslås och vara den lokal där röstning erbjuds under valdagen mellan kl. 08.00 och 20.00. Förtidsröstning föreslås också att erbjudas i Stadsbiblioteket, närbiblioteken, entrén på Gävle sjukhus och Silvanum. I fråga om öppettider följer röstmottagningen som huvudregel den ordinarie verksamhetens öppettider, dock ökar öppettiderna sista veckan före valdagen då omfattning på inlämning av förtidsröster förväntas öka.

Tillgängliga val- och röstningslokaler

Att få möjlighet att lägga sin röst i allmänna val är en grundläggande demokratiskt rättighet. En avgörande förutsättning för personer med funktionsnedsättning är att val- och röstningslokaler är tillgängliga. Vallagen ställer också strikta krav på att alla val- och röstningslokaler ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I Gävle kommun används i huvudsak egna offentliga lokaler så som skolor och förskolor som redan uppfyller uppställda krav på fysisk tillgänglighet.

Inför varje val görs en inventering av alla lokaler vilket också innebär en förnyad bedömning av om val- eller röstningslokalen uppfyller de högt ställda tillgänglighetskraven. Utgångspunkt för arbetet med tillgänglighet vid valet 2022 är vallagens bestämmelser. Som kompletterande stöd används den checklista som tagits fram av Myndigheten för delaktighet om tillgängliga val- och röstningslokaler. Om lokalen inte uppfyller tillgänglighetskraven övervägs såväl alternativa lokaler som tillgänglighetsanpassande åtgärder eller alternativ placering. En sammanställning av samtliga vallokaler ska redovisas vid Valnämndens sammanträde i maj 2022.

Tillgängliga vallokaler är inte bara en fråga om lokalens fysiska utformning. En avgörande fråga för många väljare är att de bemöts på ett korrekt sätt och ges bra information om hur valhandlingen ska genomföras. Tillgänglighetsfrågor ur ett bredare perspektiv ingår därför i den obligatoriska utbildning som ges till samtliga röstmottagare.

Vallokalerna inspekteras även dagen före valet för att säkerställa att valskärmarna, valbåsen och valsedlarna är uppställda på ett sätt som gör att vallokalen i sin helhet uppfyller tillgänglighetskraven.

Ambulerande röstmottagare

Vid valet 2022 är det obligatoriskt för kommunen att förordna ambulerande röstmottagare. Ambulerande röstmottagning betyder att röstmottagare kommer till ett hem eller till annan plats där väljaren befinner sig för att ta emot rösten. Röstmottagarna ska precis som övriga röstmottagare utbildas och förordnas för uppdraget.

Möjligheten att använda ambulerande röstmottagare gäller för väljare som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe. De får då, om de begär det lämna sina valsedlar till en ambulerande röstmottagare.

Röstning med ambulerande röstmottagare sker i tillämpliga delar på samma sätt som i en val- eller röstningslokal. Varje kommun väljer hur röstmottagningen genomförs och utformar en lämplig organisation för detta. Valnämnden tar fram en särskild riktlinje för ambulerande röstmottagning.

Röstning med stöd av ambulerande röstmottagare erbjuds enligt följande principer:

- Information att rösta med ambulerande röstmottagare ges på gavle.se samt i information riktad till kunder inom omvårdnadsnämndens verksamhetsområde.
- Behovet av att nyttja en ambulerande röstmottagare ska föränmälas till valnämndens kansli.
- Röstmottagningen planeras så att röstmottagning med ambulerande röstmottagning kan erbjudas i hela kommunen enligt ett upprättat schema.

Röstmottagning inom omvårdnadsnämndens verksamhet

Väljare inom omvårdnadsnämndens verksamhet som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning själva inte kan ta sig till en val- eller röstningslokal erbjuds att rösta med stöd av ambulerande röstmottagning. Ett schema för när röstmottagning med stöd av ambulerande röstmottagare erbjuds i vård- och omsorgsboenden fastställs i samråd med Omvårdnad Gävle.

Röstmottagning vid häkte och kriminalvårdsanstalt

Intagna vid häkte och kriminalvårdsanstalt erbjuds att rösta med stöd av personal vid häktet eller kriminalvårdsanstalten. Valnämnden svarar för att utbilda personal och tillhandahålla valmaterial.